

فصلنامه اقتصاد فضا و توسعه روستایی، سال هفتم، شماره اول (پیاپی ۲۳)، بهار ۱۳۹۷

شاپای چاپی ۲۱۳۱-۲۳۲۲ شاپای الکترونیکی ۴۷۶X-۲۵۸۸

<http://serd.khu.ac.ir>

صفحات ۱۳۰-۱۱۳

تحلیل اثربخشی مؤلفه‌های اقتصادی در رفاه خانوارهای روستایی

مورد: بخش مرکزی شهرستان اسلام‌آباد غرب

بتول میرزائیان؛ دکترای جغرافیا و برنامه‌ریزی روستایی (آمایش کیفیت محیطی)، دانشگاه آزاد اسلامی واحد علوم تحقیقات، تهران، ایران.

بیژن رحمانی*؛ دانشیار دانشگاه شهید بهشتی، گروه جغرافیا، تهران، ایران.

محمدتقی رضویان؛ استاد دانشگاه شهید بهشتی، گروه جغرافیا، تهران، ایران.

عبدالرضا فرجی‌راد؛ دانشیار دانشگاه شهید بهشتی، تهران، ایران.

دریافت: ۱۳۹۵/۱۲/۱۴ پذیرش: ۱۳۹۶/۱۰/۷

چکیده

از شاخص‌های مهم توسعه در بحث کیفیت زندگی، شاخص رفاه اقتصادی است که دارای اهداف کلانی از جمله ایجاد درآمد و اشتغال در نواحی روستایی در جهت رفاه و کاهش فقر روستائیان است. این پژوهش به تعیین اثربخشی مؤلفه‌های اقتصادی در رفاه خانوارهای روستایی پرداخته است. روش تحقیق پیمایشی و ابزارگردآوری داده‌ها پرسشنامه است. جامعه آماری تحقیق حاضر، کل سرپرستان خانوارهای روستایی بخش مرکزی اسلام‌آباد غرب است که شامل ۴۲۶۵ خانوار بوده است. برای تعیین حجم نمونه از فرمول کوکران استفاده شده است که حجم نمونه لازم جهت تکمیل پرسشنامه ۳۵۲ خانوار محاسبه گردید و با استفاده از مدل تاپسیس مورد تحلیل قرار گرفت. نتایج بررسی‌های صورت گرفته در این مقاله نشان می‌دهد مؤلفه‌های اقتصادی در روستای قلعه شیان با میزان ۰/۹۹۹۷ رتبه یک و در روستای چنگر جلیلوند با میزان ۰/۸۳۳۴ رتبه آخر را دارد و این نشان از وجود نابرابری‌ها در بخش شاخص‌های اقتصادی مورد مطالعه در بین نواحی روستایی است.

واژگان کلیدی: اقتصاد روستایی، شاخص‌های اقتصادی، رفاه، سکونتگاه‌های روستایی.

* bijan.rahmani11@gmail.com

(۱) مقدمه

عدم توجه به فضاهای روستایی، بی‌توجهی به توان و امکانات تولیدی نواحی روستایی، از نظر داده‌های محیطی و نیروی انسانی پرتوان این نواحی است. برای رسیدن به توسعه ملی، ناگزیر به برنامه‌ریزی و توسعه روستایی هستیم؛ چراکه عدم برنامه‌ریزی و توسعه روستایی، مشکلات فراوانی را برای سرزمین ملی ایجاد می‌کند. مشکلات زیستی در روستاها و حرکت جمعیت روستایی به سوی شهرها، نه تنها موجب افزایش مشکلات موجود در حاشیه شهرها می‌شود، بلکه سبب رواج مشاغل کاذب و تورم‌زا در شهرها شده که از مهم‌ترین مشکلات شهرها، به ویژه در شهرهای بزرگ ایران است. مشکلات عدم برنامه‌ریزی روستایی منحصر به نواحی روستایی نبوده، بلکه مشکلات بسیاری را برای شهرها به ویژه از طریق مهاجرت‌های بی‌رویه روستا، شهری ایجاد می‌کند. بنابراین روستا و روستانشین در ایران از جایگاه و اهمیت بسیار برخوردار است (راهنمای جامع مدیریت روستایی، ۱۳۹۱:۱).

از عوامل زمینه‌ساز تفاوت سطح رفاه در بین خانوارها، محل سکونت در روستا و شهر است (قاسمی اردهایی، ۱۳۸۶:۱). تغییر در سطح رفاه و شرایط زندگی در سکونتگاه‌های انسانی، به ویژه در مناطق محروم و حاشیه‌ای که از لحاظ سطح رفاه و شاخص‌های توسعه با انواع چالش‌ها و مشکلات مواجه‌اند، بیش از هر چیز مطالعه و سنجش میزان رفاه اجتماعی را ضروری می‌سازد (راستی و همکاران، ۱۳۹۳:۱). از قالب‌های رایج در جهت دستیابی به توسعه یا حتی هدف توسعه، رفاه اجتماعی برای توده‌های مردم است (افتخاری و توکلی، ۱۳۸۲:۶۵). در عین حال، دستیابی به توسعه و بهبود کیفیت زندگی، از آرمان‌هایی است که ذهن بشر را به خود مشغول نموده است (قادرمرزی، ۱۳۹۴:۱۱۰). ایجاد زمینه‌های کار و فعالیت نشان‌دهنده وضعیت رشد و شکوفایی اقتصادی در هر منطقه است (فرجی‌سبکبار، ۱۳۹۲:۸).

اقتصاد روستایی علمی است که به مطالعه و بررسی تمام بخش‌های اقتصادی، اعم از کشاورزی، خدمات و صنعت در محدوده روستا و شرایط اقتصادی خانوارهای روستایی می‌پردازد. در تمامی دنیا، اقتصاد روستایی نقش مهمی در اقتصاد ملی کشورها دارد (فرجی‌سبکبار و همکاران، ۱۳۹۴:۳). بنابراین، هدف اقتصاد، برآوردن منافع و نیازهای مردم به وسیله تأمین کالا و خدمات است (وصالی و همکاران، ۱۳۹۱:۸۳). کمبود درآمد عامل مهمی است که اگر برای آن چاره‌ای اندیشیده نشود، اجازه نمی‌دهد طرح‌های توسعه روستایی ثمر داشته باشد (حسینی، ۱۳۹۳:۲۰).

واقعیت‌های موجود نشان‌دهنده این است که در مناطق مختلف کشور نابرابری‌های زیادی در زمینه شاخص‌های توسعه، به ویژه در ارتباط با موضوع اشتغال وجود دارد. شکاف و نابرابری موجود تا حد زیادی به دلیل عدم شناخت امکانات و استعدادها در مناطق مختلف در زمینه توسعه اقتصادی و عدم برنامه‌ریزی صحیح در مکان‌های جغرافیایی است (قادرمرزی، ۱۳۹۴:۱۱۰).

ارتقای سلامت و بهبود کیفیت زندگی نیز از طریق برابری فرصت‌ها و امکانات دستیابی به آموزش و اشتغال، تعادل بین مناطق استان‌ها، توزیع عادلانه درآمد، افزایش تأمین نیازهای اساسی مردم، حفظ و ارتقای سلامت افراد جامعه، عادلانه ساختن ضریب دسترسی به خدمات سلامت برحسب جنسیت، اقوام، گروه‌های اجتماعی و مناطق جغرافیایی و پایدارسازی فرآیند تأمین منابع و مشارکت عادلانه مردم در تأمین سلامت مدنظر است (غفاری و همکاران، ۱۳۸۸: ۱۹۱).

مطالعات کیفیت زندگی مردم می‌تواند به شناسایی نواحی مسئله‌دار، علل نارضایتی مردم، تأثیر فاکتورهای اجتماعی- جمعیتی بر کیفیت زندگی و ارزیابی کارایی استراتژی‌ها در زمینه کیفیت زندگی کمک کند (فرجی ملائی و همکاران: ۱۳۸۹: ۱۳). بررسی رفاه خانوارهای روستایی می‌تواند به برنامه‌ریزان و سیاست‌گذاران کمک شایانی کند تا شرایط رفاهی جوامع روستایی را در برنامه‌های خود مورد توجه قرار دهند. هر فعالیتی که در جهت ارتقای سطح رفاه روستاها خانوارهای روستایی صورت گیرد، نتایج مثبتی در پی خواهد داشت که کل جامعه از آن متنفع خواهد شد (قاسمی اردهایی، ۱۳۸۷: ۱).

شهرستان اسلام‌آباد غرب بعد از شهرستان کرمانشاه دومین و بزرگترین شهرستان استان است و دارای پتانسیل‌های اقتصادی بسیاری است که اهمیت این امر توجه نگارندگان را به بررسی رفاه اقتصادی خانوارهای روستایی آن معطوف کرد. بدین‌سان، با مطرح شدن این سوال که آیا بین مؤلفه‌های اقتصادی در بخش مرکزی شهرستان اسلام‌آباد غرب نابرابری وجود دارد؟ به هدف تحقیق یعنی بررسی و شناخت نابرابری‌های موجود در سکونتگاه‌های روستایی به لحاظ مؤلفه‌های اقتصادی در رسیدن به سطحی از رفاه، در بخش مرکزی شهرستان اسلام‌آباد غرب پرداخته شده است.

۲) مبانی نظری

از مفهوم رفاه معمولاً معانی خوشبختی، شادی، سلامتی، موفقیت و کامیابی استنباط می‌شود. در گذشته این کلمه در ارتباط با مفاهیمی همچون شادی و کامیابی مورد استفاده قرار می‌گرفته و استنباط رایج فعلی از آن به قرن بیست برمی‌گردد (Greve, 2008: 50).

شاخص رفاه اقتصادی از شاخص‌های مهمی است که توسط لارس اوزبرگ^۱ بر اساس مطالعات استاندارد زندگی توسعه داده شده است. این شاخص مبتنی بر دیدگاهی است که رفاه اقتصادی یک جامعه به سطح متوسط جریان‌های مصرف، انباشت مصالح از ذخایر مولد، نابرابری در توزیع درآمد فردی و ناامنی در پیش‌بینی درآمد آینده، امنیت اقتصادی، بیکاری، فقر در سنین بالا و فروپاشی خانواده بستگی دارد (Hagerty et al, 2001: 24-25).

^۱ Lars Osberg

رفاه بر عوامل سیاسی، اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جامعه تأثیری عمده می‌گذارد و در رشد و پیشرفت جامعه مؤثر است. از این رو، می‌توان گفت که هدف جهانی بسیاری از سیاست‌های اقتصادی و اجتماعی، بهبود رفاه افراد است (قاسمی اردهایی، ۱۳۸۷: ۲). در توصیف، اندازه‌گیری و تحلیل رفاه اجتماعی روستایی زمینه‌های مختلفی مدنظر است که به طور کلی در چهار دسته قابل شناسایی هستند:

الف) شرایط محیطی عینی (دسترسی‌ها، امکانات و دستیابی‌ها)؛

ب) شرایط محیطی ذهنی (احساس رضایت، بی‌اعتنایی و احساس محرومیت)؛

ج) شرایط دروندادی نظام اجتماعی (وضعیت، شرایط و امکانات موجود)؛

د) شرایط برون‌دادی نظام اجتماعی (منعکس شده در بهداشت فردی (افتخاری و همکاران، ۱۳۸۲: ۷۵).

ون پراگ^۱ (۱۹۹۳) رفاه را به عنوان بیان دیگری از مطلوبیت در نظر می‌گیرد. گروه مطالعاتی ود^۲ (۲۰۰۱) به مفهومی از رفاه اشاره می‌کند که در ارتباط با بهبود وضعیت دیگران و شرایط اجتماعی است، از نظر گروه مطالعاتی ود، رفاه " ... در نحوه ارتباط با دیگران در جایگاه رفع نیازهای طرفین معنا پیدا می‌کند. به طور عموم مفهومی از رفاه مدنظر است که در آن، فرد قادر است در جهت نیل به اهداف دیگران، خود نیز از کیفیت مناسبی از زندگی لذت ببرد" (Mc Gregor, 2007: 2).

ویلکاکسون^۳ (۱۹۹۱) رفاه را در مفهوم وسیع آن، نظامی معرفی کرده است که نیازهای اجتماعی، فرهنگی و فیزیکی افراد، خانواده‌ها، نهادها و اجتماعات‌شان را دربرمی‌گیرد (راستی و جهان تیغ، ۱۳۹۳: ۷۶۳). دیوب^۴، رفاه را نیروی محرکه یا پیش‌شرط، زمینه‌ساز و درعین حال، هدف نهایی توسعه می‌داند. به نظر وی برنامه‌های رفاه اجتماعی نتیجه رویکرد برنامه‌های توسعه به نیروی انسانی است (Dube, 1922: 90).

اوزبرگ (۱۹۸۵) با اشاره به ویژگی‌های یک شاخص رفاه و جامع نبودن شاخص‌هایی که تاکنون مورد استفاده قرار گرفته است، شاخص رفاه اقتصادی را برای کانادا پیشنهاد کرد و اجزاء کلی آن را میانگین سطح جریان مصرف، انباشت متوسط موجودی منابع مولد، عدم تعادل در توزیع درآمدهای فردی و عدم اطمینان نسبت به انتظار درآمدها در آینده معرفی نمود و وزن هر کدام را بسته به ارزش‌گذاری جامعه مورد بررسی، متفاوت در نظر گرفت. او در ادامه مطالعه خود به صورت مشروح، نحوه محاسبه این چهار جزء و متغیرهای مورد نیاز جهت اندازه‌گیری آنها را توضیح داد و در مقالات بعدی خود برای کشورهای توسعه‌یافته به محاسبه این شاخص اهتمام ورزید (بختیاری و همکاران، ۱۳۹۱: ۴۲).

¹ Van Praag

² Western Economic Diversification (WED)

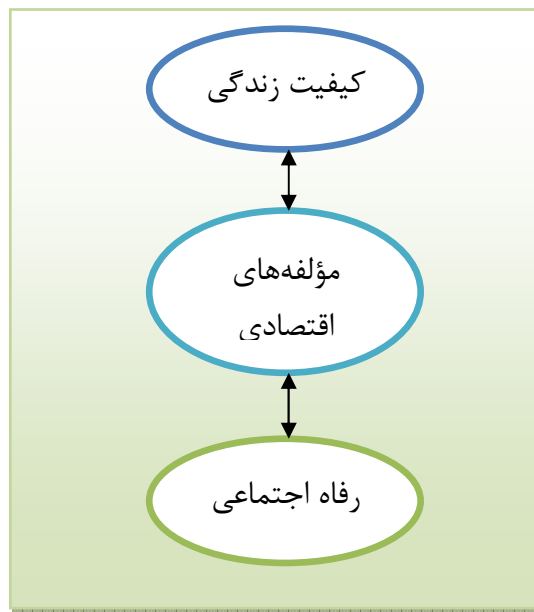
³ Wilcoxon

⁴ Dube

رامز^۱ (۲۰۰۵) بدون انجام کار تجربی و محاسباتی، اجزاء چهارگانه شاخص رفاه اقتصادی را تبیین و تشریح کرد و نحوه محاسبه این شاخص را به صورت مشروح ارائه داد. حسینی و جعفری صمیمی (۱۳۸۹:۱۷۳۲) نیز برای اولین بار برای ایران به محاسبه و ارزیابی روند این شاخص در طول سه برنامه توسعه (۲۰۰۴-۱۹۸۵) با استفاده از الگوی اوزبرگ در ارائه شاخص رفاه اقتصادی پرداخته‌اند. نتایج حاصل از این مطالعه نشان داد که در تعیین مقدار شاخص رفاه اقتصادی، عناصر سطح امنیت اقتصادی و میزان مصرف در مقایسه با ثروت و نحوه توزیع درآمدها، نقش برجسته‌تری را ایفا می‌کنند. کیفیت زندگی در واقع به یک امکان اندازه‌گیری و ایجاد یک مقایسه در ابزار سیاسی مورد استفاده است (Lambiri et al:2007:2).

نخجوانی (۱۳۸۱) شرایط اقتصادی زندگی خانوارهای کشور را در سال ۱۳۸۰ با نگاهی گذرا به بیست سال گذشته، مورد بررسی قرار داده و به این نتیجه رسیده است که آثار فقر و کاهش رفاه اقتصادی را باید در مشکلات اقتصادی و اجتماعی کشور جستجو کرد و برای آن چاره‌اندیشی کرد. ابعاد اقتصادی، از محورهای اساسی و زمینه‌ساز برنامه‌ها و فعالیت‌های مربوط به رفاه اجتماعی است. تأمین نیازهای اساسی و کاهش آسیب‌پذیری‌های اقتصادی در روستا با توجه به گستردگی دامنه فعالیت‌ها ارتباط زیادی با تلاش‌ها و اقداماتی دارد که توسط سازمان‌های ذی‌ربط انجام می‌پذیرد. رفاه اجتماعی دارای ابعاد مختلفی از جمله ابعاد اقتصادی، اجتماعی، کالبدی است. در این مقاله سعی شده است که در بعد اقتصادی شاخص‌های اشتغال و درآمد و شاخص‌های کمی و کیفی مسکن روستایی با تأکید بر اقتصاد روستایی، مورد بررسی و ارزیابی قرار گیرد. در زمینه ارتباط مسکن روستایی با رفاه اجتماعی می‌توان گفت که ارتباط مستقیم بین زمینه‌های آسیب‌پذیری به لحاظ کالبدی و اقدامات انجام شده در این خصوص، مبین تلاش در جهت بقای زیستگاه‌های روستایی و افزایش رفاه اجتماعی است (افتخاری و توکلی، ۱۳۸۲:۷۷).

¹ Rahmes

شکل شماره (۱): مدل مفهومی تحقیق

در شکل شماره یک مدل مفهومی تحقیق بیان شده است که به نوعی رابطه‌ی دو جانبه و متقابل کیفیت زندگی را با رفاه اجتماعی نشان می‌دهد و بیانگر این است که در صورت فراهم شدن مؤلفه‌های مختلف کیفیت زندگی از جمله مؤلفه‌های اقتصادی که در این تحقیق به طور خاص به آن پرداخته شده، می‌توان به رفاه زیستی دسترسی پیدا کرد.

۳) روش تحقیق

روش تحقیق به صورت پیمایشی مبتنی بر پرسشنامه بوده است. در تحقیق حاضر مؤلفه‌های اقتصادی در راستای کیفیت زندگی مورد بررسی قرار گرفته است. جامعه آماری تحقیق حاضر، کل سرپرستان-خانوارهای روستایی بخش مرکزی اسلام‌آباد غرب بوده که شامل ۴۲۶۵ خانوار بوده است. جهت تعیین حجم نمونه از فرمول کوکران استفاده شده و حجم نمونه لازم جهت تکمیل پرسشنامه ۳۵۲ خانوار محاسبه گردید. ابزار گردآوری اطلاعات، پرسشنامه بوده است. در این پژوهش تحلیل داده‌ها با استفاده از مدل تاپسیس انجام شده است. در جدول شماره (۲) تعداد کل جمعیت و خانوار روستاهای مورد مطالعه آمده است.

جدول شماره (۱): شاخص‌های تحقیق

شاخص‌ها	بعد
دسترسی به خدمات زیربنایی (برق؛ گاز؛ آب لوله کشی)	اقتصادی
سطح زیربنای واحدهای مسکونی	
نوع سوخت (گاز؛ نفت؛ چوب)	
تعداد خانوار؛ تعداد واحدهای مسکونی	
تراکم خانوار در واحدهای مسکونی / تراکم نفر در واحدهای مسکونی	
تعیین دوره ساخت واحدهای مسکونی	
تعداد اتاق در واحدهای مسکونی	
تعیین سکونتگاه‌ها از نظر بادوامی؛ کم دوامی و بی دوامی	
نرخ اشتغال / درآمد خانوار	

جدول شماره (۲): تعداد کل جمعیت و خانوار روستاهای مورد مطالعه

دهستان	نام روستا	جمعیت کل	تعداد خانوار
حسن آباد	دلوحسن آباد	۵۷۰	۱۵۱
	حسن آباد	۱۱۶۹	۳۲۱
	انجیرک	۷۶۴	۱۹۸
	باقرآبادسفلی	۶۶۰	۱۵۰
	تنگ شوهان علیا	۵۵۳	۱۴۳
شیان	قلعه شیان	۲۲۱۷	۶۰۰
	میرعزیزی	۸۲۱	۲۲۳
	کمره سفلی	۵۵۳	۱۴۰
	سرآب شیان	۴۵۸	۱۰۹
	کرم پناه آباد	۳۸۷	۹۶
حومه شمالی	چقازردچوپانکاره	۹۲۹	۲۲۳
	چنگر جلیل‌وند	۸۲۴	۱۹۹
	سرخک	۴۷۶	۱۱۷
	تپه گله علیا	۲۹۲	۷۴
	سرآب خمان	۴۶۳	۱۰۳
حومه جنوبی	چالاب بکر	۷۵۸	۱۹۵
	برف‌آبادعلیا	۱۶۷۱	۴۴۳
	چقاکبود	۱۵۴۸	۳۹۵
	کله جوب	۹۲۱	۲۲۰
	تجراکبر	۶۰۸	۱۶۵
جمع کل	۲۰	۱۶۶۴۲	۴۲۶۵

روش تاپسیس خطی به صورت زیر قابل محاسبه است:

$$w_j \frac{d_j}{\sum_{j=1}^n d_j}$$

در روش تاپسیس خطی، مرحله اول یا استانداردسازی شاخص‌ها به صورت زیر محاسبه می‌شود: ابتدا باید حداکثر مقدار هر شاخص x_j^* و حداقل آن x_j^- مشخص شده و با استفاده از رابطه زیر نسبت به نرمال سازی اقدام گردد، در صورتی که شاخص‌هایی با جنبه مثبت و جنبه منفی به طور ترکیبی در نظر گرفته شده باشد، جنبه منفی را با معکوس کردن نتیجه آن به جنبه مثبت تبدیل می‌کنیم، در این صورت خواهیم داشت:

$$x_{ij} < 0 r_{ij} = \frac{x_j^+}{x_j^-}$$

$$x_{ij} < 0 r_{ij} = \frac{x_j}{x_{ij}}$$

پس از نرمال کردن شاخص‌ها، باید ماتریس استاندارد موزون به دست آید که به صورت زیر است:

$$v_{ij} = r_{ij} \times w_j \quad \text{g}$$

پس از تعیین ماتریس استاندارد موزون، باید جواب ایده‌آل مثبت و ایده‌آل منفی برای هر یک از

شاخص‌ها تعیین گردد که به صورت زیر عمل می‌گردد:

$$A^+ = [v_1^+, v_2^+, \dots, v_j^+, \dots, v_n^+]$$

$$A^- = [v_1^-, v_2^-, \dots, v_j^-, \dots, v_n^-]$$

لازم به ذکر است که در روش خطی ایده‌آل مثبت هر شاخص برابر max آن و ایده‌آل منفی هر شاخص برابر min آن شاخص است. به دست آوردن فاصله هر گزینه نسبت به ایده‌آل منفی و مثبت (S_i^+, S_i^-) :

فاصله گزینه نام از ایده‌آل مثبت:

$$S_i^+ = \sum_{j=1}^n |v_{ij} - v_{ij}^+| = \sum_{j=1}^n d_{ij}^+$$

فاصله گزینه نام از ایده‌آل منفی:

$$S_i^- = \sum_{j=1}^n |v_{ij} - v_{ij}^-| = \sum_{j=1}^n d_{ij}^-$$

محاسبه نزدیکی نسبی هر گزینه به ایده‌آل‌ها (C_i^*) : این شاخص را جهت ترکیب کردن مقادیر S_i^* و

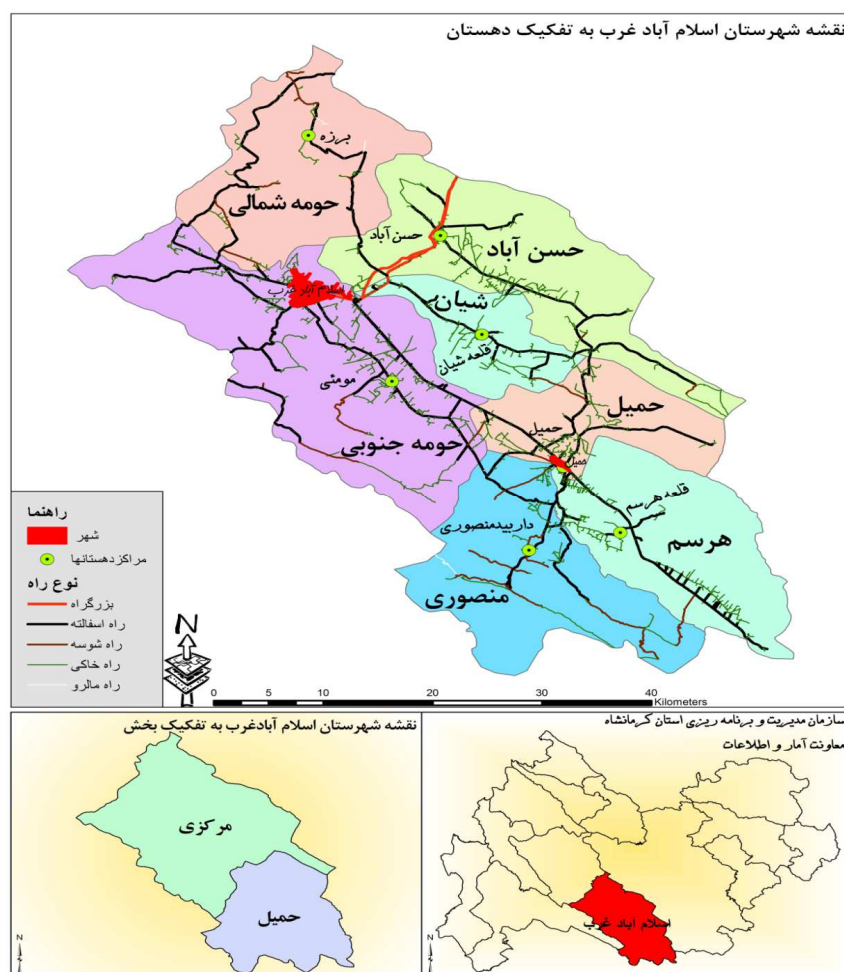
در نتیجه مقایسه گزینه‌ها نسبت به هم تعریف می‌کنیم:

$$C_i^* = \frac{S_i^-}{S_i^* + S_i^-}$$

رتبه‌بندی گزینه‌ها براساس مقادیر نزولی Q_i^* است به طوری که گزینه‌ای که دارای بیشترین مقدار Q_i^* باشد، توسعه‌یافته‌ترین و گزینه‌ای که دارای کمترین مقدار Q_i^* باشد، توسعه‌نیافته‌ترین گزینه به شمار می‌آید.

شهرستان اسلام‌آبادغرب بعد از شهرستان کرمانشاه هم از نظر جمعیت و هم از نظر وسعت دومین شهرستان بزرگ استان کرمانشاه است. با توجه به موقعیت خاص جغرافیایی عامل اتصال استان‌های ایلام، بخشی از استان‌های لرستان و خوزستان و همچنین شهرهای غربی استان کرمانشاه به مرکز کشور است. علاوه بر اینها نقطه اتصال دو قطب مهم صنعتی شمال و جنوب یعنی استان خوزستان و آذربایجان غربی است، اصلی‌ترین و نزدیک‌ترین شاهراه کشور و همچنین کشورهای اسلامی (همسایه شرقی) به عتبات عالیات است. این شهرستان دارای دو بخش مرکزی و حمیل است و شامل چهار دهستان به نام‌های حسن‌آباد، شیان، حومه شمالی و حومه جنوبی است. در این تحقیق بخش مرکزی شهرستان اسلام‌آبادغرب مورد مطالعه قرار گرفته است.

(۴) یافته‌های تحقیق

در این بخش با روش تاپسیس به تحلیل داده‌ها پرداخته شده است. جدول شماره (۳) که در قالب ماتریس داده‌ها نمایش داده شده است، شامل اسامی ۲۰ روستای مورد مطالعه و ۱۲ شاخص اقتصادی که شامل جمعیت، دسترسی به آب لوله‌کشی، برق، دسترسی به گاز لوله‌کشی، تعداد خانوار، تعداد واحد مسکونی، تراکم خانوار در واحد مسکونی، سطح زیربنا، مصالح بادوام، تراکم نفر در واحد مسکونی، نرخ اشتغال و درآمد سرانه هر خانوار است که در این پژوهش مورد بررسی قرار گرفته‌اند.

جدول شماره (۳): تشکیل ماتریس داده‌ها

نام روستا	جمعیت	کشی آب لوله	برق	کشی گاز لوله	بعد خانوار	تعداد واحد مسکونی	تراکم خانوار	سطح زیربنا	مصالح بادوام	سکونی	نفر در واحد مسکونی	تراکم اشتغال	درآمد سرانه
تجراکبر	۶/۸	۰/۶	۰/۶	۱/۲	۳/۷	۱۳۲	۱/۲۵	۳۱.۲	۶۲/۵	۴/۶	۴/۶	۲.۳۹	۴۰۷۸۹/۵
چالاب بکر	۷۵۸	۰/۵	۰/۶	۱	۳/۹	۱۹۵	۱	۳۷.۵	۳۷/۵	۳/۹	۳/۹	۳۰	۲۱۱۰۸/۲
کله جوب	۹۲۱	۰/۵	۰/۵	۰/۹	۴/۲	۱۸۳	۱/۲	۴۳	۷۰/۳	۵	۵	۴۴/۱	۱۲۸۶۶/۴
برف آباد علیا	۱۶۷۱	۰/۲	۰/۲	۰/۵	۳/۸	۴۴۵	۱	۱۹	۵۰	۳/۸	۳/۸	۳۶/۶	۲۹۹۲۲/۲
چقاکیود	۱۵۴۸	۰/۳	۰/۳	۰/۵	۳/۹	۳۱۸	۱/۲	۷۵	۸۷/۵	۴/۹	۴/۹	۳۷/۶	۱۸۷۳۴
قلعه شیان	۲۲۱۷	۰/۲	۰/۲	۰/۳	۳/۷	۴۹۴	۱/۲	۳۷/۵	۸۷/۵	۴/۵	۴/۵	۴۶/۷	۳۰۲۲۱/۱
سراب شیان	۴۵۸	۰/۹	۰/۹	۱/۸	۴/۲	۹۳	۱/۲	۱۲/۵	۱۲/۵	۵	۵	۳۳/۷	۳۵۸۰۷/۸
کرم پناه آباد	۳۸۷	۲.۱	۱	۲/۱	۴	۸۳	۱/۲	۶۸/۸	۱۲/۵	۴/۷	۴/۷	۳۲/۶	۸۶۰۴۶/۵
کمره سفلی	۵۵۳	۰/۷	۰/۷	۱/۴	۴	۱۱۰	۱/۳	۳۱/۳	۲۵	۵	۵	۴۶/۲	۹۰۹۵۸/۴
میرعزیزی	۸۲۱	۰/۹	۰/۴	۰/۹	۳/۷	۲۱۸	۱	۱۹	۶۳	۳/۸	۳/۸	۳۵/۹	۳۶۴۱۹
حسن آباد	۱۱۶۹	۰/۳	۰/۳	۰/۶	۳.۶	۲۶۶	۱/۲	۸۱/۳	۶۲/۵	۴/۴	۴/۴	۲۶/۸	۵۵۳۴۶/۴
انجیرک	۷۶۴	۱	۱	۱	۳/۹	۱۶۵	۱/۲	۳۷/۵	۱۲/۵	۴/۶	۴/۶	۳۱/۲	۶۰۷۳۲/۹
دلوحسن آباد	۵۷۰	۰/۷	۰/۷	۰/۳	۳/۸	۱۲۶	۱	۴۴	۳۸	۴/۵	۴/۵	۳۴/۹	۸۰۷۰۱/۸
باقرآباد سفلی	۶۶۰	۰/۷	۰/۷	۰/۳	۴/۴	۱۴۶	۱	۶۹	۳۸	۴/۵	۴/۵	۱۳/۸	۳۶۳۶۳/۵
تنگ شوهان علیا	۵۵۳	۰/۷	۰/۷	۰/۴	۳/۹	۱۲۰	۱/۲	۱۸/۸	۱۸/۸	۴/۶	۴/۶	۴۱/۵	۲۵۳۱۶/۵
چقازردچوپانکاره	۹۲۹	۰/۴	۰/۴	۰/۹	۴/۲	۱۸۹	۱/۲	۴۳/۸	۴۳/۸	۴/۹	۴/۹	۳۶/۴	۴۱۳۶۲/۸
چنگر جلیوند	۸۲۴	۰/۵	۰/۵	۱	۴/۱	۱۸۵	۱/۱	۱۲/۵	۱۸/۸	۴/۵	۴/۵	۲۴/۲	۵۲۱۸۴/۵
سرخک	۴۷۶	۱/۷	۰/۷	۱/۷	۴/۱	۱۰۹	۱.۱	۳۷/۵	۳۷/۵	۴/۴	۴/۴	۵۵/۶	۱۱۳۴۴/۵
سراب خمان	۴۶۳	۱/۹	۰/۹	۱/۹	۴/۵	۸۸	۱/۲	۱۲/۵	۲۵	۵/۳	۵/۳	۸۸/۹	۶۹۱۱۴/۵
تپه گله علیا	۲۹۲	۱/۴	۰/۴	۲/۷	۳/۹	۶۰	۱/۲	۱۲/۵	۳۱/۳	۴/۹	۴/۹	۴۰/۵	۱۱۹۸۶۳/۱

جدول شماره (۴) براساس توضیحات مربوط به روش تاپسیس در این مرحله شاخص‌ها با توجه به فرمول یادشده استاندارد می‌شود.

جدول شماره (۴): استاندار سازی شاخص های مورد نظر

rij12	rij11	rij10	rij9	rij8	rij7	rij6	rij5	rij4	rij3	rij2	rij1	نام روستا
۶۰۹۷/۴	۸/۲۹۶	۱/۰۳۱	۱۸/۳۳	۵/۱۰۳	۰/۳۰۱	۱۷/۹۵	۰/۷۶۸	۰/۲۳۸	۰/۰۹۳	۰/۰۰۸۲	۸۶/۳۶۵۶	تجراکبر
۱۶۳۲/۸	۴/۸۵۹	۰/۷۳۴	۶/۵۹۹	۷/۳۴۹	۰/۱۹۳	۳۹/۱۹	۰/۸۵۴	۰/۱۶۵	۰/۰۶۴	۰/۰۰۷۵	۱۳۴/۲۳۷	چالاب بکر
۶۰۶/۶۹	۱۰/۵۰۰	۱/۲۳۱	۲۳/۱۹	۰/۹۶۶۹	۰/۲۷۸	۳۴/۵۱	۰/۹۹۰	۰/۱۳۳	۰/۰۶۴	۰/۰۰۵۷	۱۹۸/۱۷۷	کله چوب
۳۲۸۱/۲	۷/۲۳۲	۰/۷۱۷۴	۱۱/۷۳	۱/۸۳۷	۰/۲۰۰	۱۹۵/۰۴	۰/۸۱۰	۰/۰۴۱	۰/۰۱۰	۰/۰۰۹	۶۵۲/۳۵۹۳	برف آبادعلیا
۱۲۸۱/۲	۷/۶۳۳	۱/۱۵۲	۳۵/۹۲	۲۹/۳۹	۰/۲۹۷	۱۰۴/۲	۰/۸۵۴	۰/۰۴۱	۰/۰۲۳	۰/۰۲۰	۵۵۹/۸۵۵۴	چقاکیود
۳۳۴۷/۱	۱۱/۷۷۴	۰/۹۷۹	۳۵/۹۲	۷/۳۴۹	۰/۲۸۴	۲۵۱/۵۳	۰/۷۶۸	۰/۰۱۴	۰/۰۱۰	۰/۰۰۹	۱۱۴۸/۳۲	قلعه شیان
۴۶۹۸/۹	۶/۱۳۱۶	۱/۱۷۹	۰/۷۳۳	۰/۸۱۶	۰/۲۶۵	۸/۹۱۴	۰/۹۹۰	۰/۵۳۵	۰/۲۰۹	۰/۱۸۵	۴۹/۰۰۷۷	سراب شیان
۲۷۱۳۴/۱	۵/۷۳۷	۱/۰۵۷	۰/۷۳۳	۲۴/۷۰	۰/۲۵۸	۷/۱۰۰	۰/۸۹۸	۰/۷۲۹	۰/۲۵۸	۱/۰۱۲	۳۴/۹۹۰	کرم پناه آباد
۳۰۳۲۰/۴	۱۱/۵۲۴	۱/۲۲۸	۲/۹۳۲	۵/۱۰۳	۰/۳۱۲	۱۲/۴۷	۰/۸۹۸	۰/۳۲۴	۰/۱۲۶	۰/۱۱۲	۷۱/۴۴۷	کمره سفلی
۴۸۶۰/۷	۶/۹۵۸۳	۰/۶۸۹	۱۸/۳۳	۱/۸۳۷	۰/۲۰۱	۴۸/۹۸	۰/۷۶۸	۰/۱۳۳	۰/۰۴۱	۰/۱۸۵	۱۵۷/۴۷	میرعزیزی
۱۱۲۲۶/۱	۳/۸۷۷۸	۰/۹۳۹	۱۸/۳۳	۳۴/۵۰	۰/۲۸۱	۷۲/۹۳	۰/۷۲۷	۰/۰۵۹	۰/۰۲۳	۰/۰۲۰	۳۱۹/۲۷	حسن آباد
۱۳۵۱۷/۵	۵/۲۵۵۶	۱/۰۴۲	۰/۷۳۳	۷/۳۴۹	۰/۲۷۷	۲۸/۰۶	۰/۸۵۴	۰/۱۶۵	۰/۲۵۸	۰/۲۲۹	۱۳۶/۳۷	انجیرک
۲۳۸۶۷/۹	۶/۵۷۶۱	۰/۹۹۵	۶/۵۹۹	۱۰	۰/۲۷۷	۱۶/۳۶	۰/۸۱۰	۰/۲۷۹	۰/۱۲۶	۰/۱۱۲	۷۵/۹۰۷۳	دلوحسن آباد
۴۸۴۵/۹	۱۰/۲۸۲	۰/۹۹۳	۶/۵۹۹	۲۴/۷۰	۰/۲۰۳	۲۱/۹۷	۱/۰۸۷	۰/۲۷۹	۰/۱۲۶	۰/۱۱۲	۱۰۱/۷۷	باقرآبادسفلی
۲۳۴۸/۸	۹/۲۹۸۵	۱/۰۳۲	۱/۶۴۹	۱/۸۳۷	۰/۲۷۴	۱۴/۸۴	۰/۸۵۴	۰/۳۲۴	۰/۱۲۶	۰/۱۱۲	۷۱/۴۴۷	تنگ شوهان علیا
۸۲۲۰/۹	۷/۱۵۳۵	۱/۱۷۴	۸/۹۸۲	۱۰	۰/۲۶۷	۳۶/۸۱	۰/۹۹۰	۰/۱۳۳	۰/۰۴۱	۰/۰۳۶۷	۱۰۱/۶۳	چقازردچوپانکاره
۹۹۸۰	۳/۱۶۱۹	۰/۹۶۴	۱/۶۴۹	۰/۸۱۶	۰/۲۲۳	۳۵/۲۷	۰/۹۴۳	۰/۱۶۵	۰/۰۶۴	۰/۵۷۳	۱۵۸/۶۳	چنگر جلیوند
۴۵۴۳۴/۶	۱۶/۶۹۰	۰/۹۲۷	۶/۵۹۹	۷/۳۴۹	۰/۲۲۲	۱۲/۲۴	۰/۹۴۳	۰/۴۷۷	۰/۷۴۸	۰/۶۶۳	۵۲/۹۳	سرخک
۱۷۵۰۶	۴۲/۶۷۰	۱/۳۴۵	۲/۹۳۲	۰/۸۱۶	۰/۲۶۴	۷/۹۸۲	۱/۱۳۷	۰/۵۹۷	۰/۹۳۴	۰/۸۲۸	۵۰/۰۸۳	سراب خمان
۵۲۶۵۲/۶	۸/۸۵۵۸	۱/۱۵۱	۴/۵۸۲	۰/۸۱۶	۰/۲۹۳	۳/۷۱۰	۰/۸۵۴	۱/۲۰۵	۰/۵۰۷	۰/۴۴۹	۱۹/۹۲۰	تپه گله علیا

طبق جدول شماره (۵) وزن شاخص ها از طریق روش آنتروپی شانون محاسبه شده است و بر طبق آن بیشترین وزن را از بین شاخص های مورد مطالعه شاخص سطح زیربنا با ۰/۶۶ و کمترین آن را شاخص تعداد خانوار با ۰/۰۰۱ - تشکیل داده است.

جدول شماره (۵): تشکیل ماتریس موزون شاخص ها

درآمدسرانه	نرخ اشتغال	تراکم نفردر واحد مسکونی	مصالح بادوام	سطح زیربنا	تراکم خانوار	تعداد واحد مسکونی	تعداد خانوار	گاز لوله کشی	برق	آب لوله کشی	جمعیت
۰/۰۰۱	۰/۰۰۱	۰/۰۰۲	۰/۰۱۸	۰/۶۶	۰/۰۰۴۳	۰/۰۲۸	-۰/۰۰۱	۰/۰۰۹	۰/۰۲۴	۰/۰۰۲	۰/۰۰۳

مطابق جدول شماره (۶) میزان بیشترین و کمترین شاخص های مورد مطالعه در روستاهای انتخابی مشخص شده است که طبق آن بیشترین مقدار در بین شاخص ها را شاخص سطح زیربنا و مصالح بادوام دارد و کمترین آن را شاخص های بعد خانوار و تعداد واحدهای مسکونی دارد. روستای حسن آباد از نظر سطح زیربنا که منظور سطح زیربنای ۱۰۱ و بیشتر است، با ۱۲/۱ بیشترین مقدار را داراست در حالی که روستای سراب شیان و تنگ شوهان علیا کمترین مقدار را دارد و در شاخص مصالح بادوام روستاهای

چقاکبود و قلعه شیان به طور مساوی با مقدار $7/18$ بیشترین و روستای تنگ شوهان علیا کمترین مقدار را دارد. در شاخص تعداد واحد مسکونی روستای قلعه شیان با مقدار $2/62$ بیشترین مقدار و روستای انجیرک با $0/10$ کمترین مقدار را دارد.

جدول شماره (۶): بیشترین و کمترین مقادیر شاخص‌های مورد نظر

نام روستا	جمعیت	آب لوله کشی	برق	گاز لوله کشی	بعد خانوار	تعداد واحد مسکونی	تراکم خانوار	سطح زیربنا	مصالح بادوام	واحد مسکونی تراکم نفر در	نرخ اشتغال	درآمد سرانه
تجراکبر	-0/22	0/21	0/21	0/21	-0/09	-0/24	0/17	2/29	4/01	0/034	0/78	-0/19
چالاب بکر	-0/07	0	0	0	-0/04	0/005	-0/06	3/29	1/38	-0/11	0/26	-0/36
کله جوب	0/12	0	0	0/094	0/024	-0/01	0/12	4/25	4/95	-0/13	1/09	-0/34
برف آباد علیا	1/43	-0/36	-0/36	-0/34	-0/07	2/01	0/05	0/60	2/61	-0/12	0/62	-0/31
چقاکبود	1/18	-0/30	-0/30	-0/34	-0/04	-0/93	0/166	1/07	7/18	0/097	0/68	-0/36
قلعه شیان	2/66	-0/36	-0/36	-0/36	-0/09	2/62	0/13	3/29	7/18	0/007	1/26	-0/31
سراب شیان	-0/32	1/05	1/05	1/05	0/024	-0/34	0/09	0	-0/27	-0/11	0/46	-0/25
کرم پناه آباد	-0/35	6/02	1/38	1/55	-0/024	-0/35	0/07	9/37	-0/27	0/04	0/40	0/82
کمره سفلی	-0/26	0/47	0/47	0/47	-0/02	-0/30	0/19	2/29	0/38	-0/13	1/23	0/96
میرعزیزی	-0/003	1/05	-0/17	-0/09	-0/09	0/19	-0/04	0/60	4/01	-0/014	0/58	-0/25
حسن آباد	0/49	-0/30	-0/30	-0/30	-0/11	0/52	0/12	12/1	4/01	-0/013	0/11	0/06
انجیرک	0/07	1/38	1/38	0	-0/04	-0/10	0/122	3/29	-0/27	0/040	0/32	0/17
دلوحسن آباد	-0/25	0/47	0/47	0/34	-0/07	-0/26	0/120	4/38	1/38	0/015	0/52	0/67
باقرآباد سفلی	-0/17	0/47	0/47	0/34	0/07	-0/18	0/04	9/37	1/38	0/015	-0/32	0/25
تنگ شوهان علیا	-0/26	0/47	0/47	0/47	-0/047	0/28	0/1134	0/60	0	0/035	0/92	-0/35
چقازرد	0/13	-0/17	-0/17	-0/09	0/024	0/02	0/1014	4/38	1/97	0/10	0/61	-0/087
چنگر جلیوند	0	0/21	1/55	-0/09	0	-0/36	0/218	5/54	1/21	0/218	3/72	0
سرخک	-0/31	4/16	4/16	0/90	0	-0/13	-0/0021	3/2958	1/38	-0/001	1/91	0/616
سراب خمان	-0/32	5/07	5/07	1/219	0/10	-0/35	0/0918	0	0/38	0/19	4/7	0/37
تپه گله علیا	-0/36	2/88	2/88	2/68	-0/04	-0/36	0/156	0	0/83	0/096	0/86	1/91

طبق جدول شماره (۷) بیشترین و کمترین فاصله ایده‌آل مثبت و فاصله ایده‌آل منفی به دست آمده است که طبق آن و با ترکیب شاخص‌ها به طور کلی برای هر روستا بیشترین فاصله ایده‌آل مثبت را روستای قلعه شیان با فاصله $671/7012$ و کمترین فاصله ایده‌آل مثبت را روستای چنگر جلیوند با فاصله $111/2409$ را دارد.

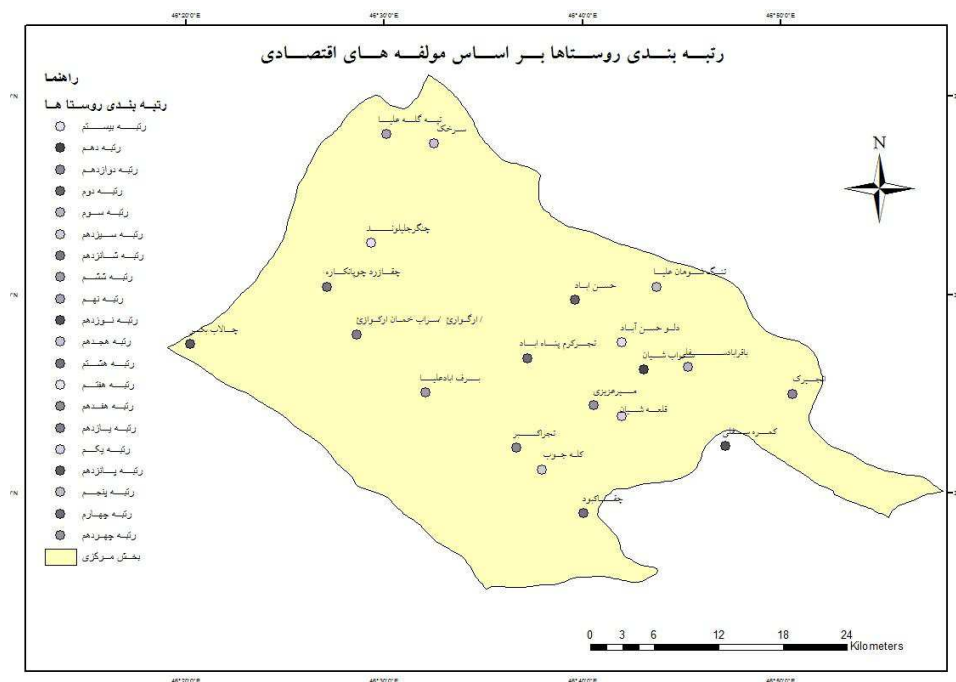
جدول شماره (۷): محاسبه فاصله ایده آل مثبت و ایده آل منفی هر شاخص در نواحی روستایی

نام روستا	فاصله ایده آل مثبت یا S+	فاصله ایده آل منفی یا S-
تجراکبر	۲۸۲۸/۷۳	۵۸۳۴۶۸۴
چالاب بکر	۲۱/۳۴۵۱۴	۳۶۲/۸۱۶۴
کله چوب	۴۳/۶۲۸۲۱	۱۷۲۶/۹۰۵
برف ابادعلیا	۴۹/۷۳۴۵۵	۱۱۰۹/۵۷
چقاکبود	۳۹۹/۷۰۷۵	۱۴۷۸۹۲/۳
میرعزیزی	۱۰۵/۵۵۱۴	۳۶۳۲/۹۰۳
دلوحسن آباد	۲۴/۶۹۴۵	۵۹۰/۴۵۹۲
حسن آباد	۱۰۸۱/۶۸۷	۷۳۰۰۷۶/۱
انجیرک	۱۰۲۳/۴۱۶	۱۰۲۳۵۲۸
باقر آبادسفلی	۲۹/۸۸۶۱۲	۶۸۲/۰۶۲۶
سراب شیان	۶۷۳/۹۷۰۳	۲۹۹۶۳۷/۱
کمره سفلی	۲۲۵/۹۸۶۸	۴۱۰۰۶/۷۳
قلعه شیان	۶۷۱/۷۰۱۲	۳۹۴۹۵۵/۸
تنگ شوهان علیا	۲۹۷/۸۲۷۳	۷۴۳۴۷/۹۷
کرم پناه آباد	۷/۸۲۱۶۱۶	۳۹/۱۴۸۵۹
چقازرد چوپانکاره	۱۲۰/۵۵۴۶	۷۵۱۳/۸۸۷
چنگر جلیوند	۱۱۱/۲۴۰۹	۱۲۰۱۳/۶۲
سرخک	۲۲۹۵/۸۰۵	۵۱۶۰۶۰۰
سراب خمان	۳۳۷/۶۷۴۷	۱۱۳۷۲۴/۱
تپه گله علیا	۳۰۵۰/۹۸	۹۳۰۶۴۰۲

طبق جدول شماره (۸) روستاها براساس شاخص اولویت رتبه‌بندی شده‌اند که روستای قلعه شیان با شاخص اولویت ۰/۹۹۹۷ رتبه یک و روستای چنگر جلیوند با شاخص اولویت ۰/۸۳۳۴ رتبه بیستم را از بین بیست روستای مورد مطالعه کسب کرده که روستای قلعه شیان جزو دهستان شیان و روستای چنگر جلیوند جزو دهستان حومه شمالی است.

جدول شماره (۸): اولویت بندی روستاها

رتبه	شاخص اولویت یا C*	نام روستا
۱	۰/۹۹۹۷۷۶	قلعه شیان
۲	۰/۹۹۹۶۷۲	حسن آباد
۳	۰/۹۹۹۵۵۵	باقرآبادسفلی
۴	۰/۹۹۹۵۱۵	کرم پناه آباد
۵	۰/۹۹۹۰۰۱	تنگ شوهان علیا
۶	۰/۹۹۸۵۲۱	برف آباد علیا
۷	۰/۹۹۸۳۰۲	دلوحسن آباد
۸	۰/۹۹۷۳۰۵	چقاکیود
۹	۰/۹۹۷۰۰۴	تپه گله علیا
۱۰	۰/۹۹۶۰۰۱	سراب شیان
۱۱	۰/۹۹۴۵۱۹	سراب خمان
۱۲	۰/۹۹۰۸۰۵	انجیرک
۱۳	۰/۹۸۴۲۰۹	کله جوب
۱۴	۰/۹۸۵۳۵۹	میرعیزی
۱۵	۰/۹۷۱۷۶۶	چالاب بکر
۱۶	۰/۹۵۹۸۵۶	چقازردچوپانکاره
۱۷	۰/۹۵۸۰۲۲	تجراکبر
۱۸	۰/۹۵۸۰۲۲	سرخک
۱۹	۰/۹۴۴۴۳۷	کمره سفلی
۲۰	۰/۸۳۳۴۷۷	چنگر جلیلود

شکل شماره (۲): رتبه بندی روستاهای نمونه بر اساس مؤلفه های اقتصادی

(۵) نتیجه گیری

نقش مؤلفه‌های اقتصادی در هر جامعه‌ای از اهمیت خاصی برخوردار است. در این مقاله سعی شد تا با بررسی مؤلفه‌های اقتصادی، نقش و جایگاه آن را در رفاه روستائیان محدوده مورد مطالعه ارزیابی کرد. تحلیل داده‌ها از طریق مدل تاپسیس نشان داد که از نظر شاخص درآمد سرانه در دهستان حسن آباد روستای تنگ شوهان با میانگین $2/40$ رتبه اول و روستای دلو حسن‌آباد با میانگین $1/50$ رتبه آخر را دارد. از نظر شاخص جمعیتی روستای قلعه شیان با $2/66$ ، شاخص دسترسی به آب لوله کشی روستای کرم پناه‌آباد با $6/02$ ، شاخص برق روستای سراب خمان با $5/07$ ، شاخص دسترسی به گاز لوله‌کشی روستای $2/68$ ، شاخص بعدخانوار روستای باقرآباد با $0/075$ ، شاخص تعداد واحد مسکونی روستای شیان با $2/62$ ، شاخص تراکم خانوار روستای چنگر جلیوند با $0/218$ ، شاخص مصالح بادوام روستای چقاکبود و قلعه شیان با $7/18$ ، شاخص سطح زیرینا روستای حسن‌آباد با $12/1$ ، شاخص درآمد سرانه روستای سرخک با $16/16$ ، شاخص نرخ اشتغال روستای سراب خمان با $4/77$ و در شاخص تراکم نفر در واحد مسکونی، روستای سرخک با $0/196$ رتبه‌ی اول را دارا است. طبق نتایج به دست آمده به طور کلی روستای قلعه شیان از بین ۲۰ روستا رتبه اول و روستای چنگر جلیوند آخرین رتبه را کسب کرده است. نتایج نشان می‌دهد که تفاوت‌های فاحشی بین شاخص‌های مورد مطالعه وجود دارد که خود گویای عدم برنامه‌ریزی دقیق و تخصیص اعتبارات عادلانه در بین روستاها است. این کمبود اعتبارات و تسهیلات موجب نارضایتی روستائیان از کیفیت زندگی شده است و می‌توان نتیجه گرفت که میزان رضایت‌مندی و رفاه اقتصادی روستائیان بخش مرکزی شهرستان اسلام آباد غرب دارای تفاوت‌های آشکاری است که خود نیازمند برنامه‌ریزی آگاهانه و تخصصی در این زمینه است.

در این تحقیق مطالعات گوناگونی در مورد رفاه اقتصادی و مؤلفه‌های اقتصادی ذکر شد که مطالعه اوزبرگ بیشتر به لحاظ اینکه شاخص اقتصادی را مدنظر قرار داده است با تحقیق حاضر مطابقت دارد و نگارندگان نیز معتقدند که یکی از علل نپرداختن به شاخص رفاه اقتصادی، جامع نبودن شاخص‌هایی در این زمینه است. در تحقیق رامز فقط جنبه‌های نظری مورد توجه قرار گرفته است اما در این مقاله مؤلفه‌های اقتصادی به لحاظ کمی مورد بررسی قرار گرفت.

پیشنهاداتی جهت بهبود کیفیت مؤلفه‌های اقتصادی ارائه می‌شود از جمله ایجاد بسترهای مناسب اشتغال متناسب با ویژگی‌های منطقه و مزیت‌ها و محدودیت‌های نواحی روستایی، برنامه‌ریزی در ابعاد اقتصادی و کالبدی برای هر دهستان و ارائه الگوی مناسب متناسب با ظرفیت‌های هر کدام، ارتقاء سطح کیفیت مسکن با ارائه تسهیلات وام مسکن و نظارت بر چگونگی ساخت و ساز مسکن روستایی.

۶) منابع

- افتخاری، عبدالرضارکن‌الدین و مرتضی توکلی، (۱۳۸۲)، رفاه اجتماعی روستایی، رویکردی شناختی در تبیین معرفیها، مجله مدرس علوم انسانی، دوره ۷، شماره ۲، صص ۶۱-۸۳.
- افتخاری، عبدالرضارکن‌الدین، احده الله فتاحی و مجتبی حاجی‌پور، (۱۳۹۰)، ارزیابی توزیع فضایی کیفیت زندگی در مناطق روستایی (مطالعه موردی: بخش مرکزی شهرستان دلفان)، فصلنامه پژوهش‌های روستایی، سال دوم، شماره دوم، صص ۶۹-۹۴.
- بختیاری، صادق، همایون رنجبر و سمیه قربانی، (۱۳۹۱)، شاخص ترکیبی رفاه اقتصادی و اندازه‌گیری آن برای منتخبی از کشورهای در حال توسعه، فصلنامه پژوهش‌های رشد و توسعه اقتصادی، سال سوم، شماره ۹، صص ۹۱-۴۳.
- حسینی، علی، (۱۳۹۳)، تحلیل عوامل مؤثر برافزایش درآمد و اشتغال روستائیان در استان گیلان، فصلنامه اقتصاد و توسعه روستایی، سال سوم، شماره ۱، پیاپی ۷، صص ۳۴-۱۹.
- حسینی، محمدرضا و احمدجعفری‌صمیمی، (۱۳۸۹)، برآورد ارزیابی روند رفاه اقتصادی ایران با استفاده از شاخص ترکیبی CIEWB، مجله پژوهش‌های اقتصادی ایران، دوره ۱۳، صص ۱۰۱-۱۲۲.
- دیوب، اس.سی (۱۳۷۷)، نوسازی و توسعه: در جستجوی قالبهای فکری بدیل، ترجمه احمد موثقی، تهران، قومس.
- راستی، هادی و راضیه جهان‌تیغ، (۱۳۹۳)، سنجش میزان رفاه اجتماعی خانوارها در نواحی روستایی، مطالعه موردی شهرستان زهک، پژوهش‌های جغرافیایی، دوره ۵، شماره ۴، زمستان، صص ۷۵۹-۷۷۸.
- راهنمای جامع مدیریت روستایی، (۱۳۹۱)، مجموعه اصول، قوانین و مفاهیم مورد نیاز دهبیاران و شوراهای اسلامی روستاها، تهیه و تدوین جهاد دانشگاهی، تهران، سازمان شهرداری‌ها و دهیاری‌های کشور.
- فرجی‌سبکبار، حسنعلی، (۱۳۹۲)، تحلیل اختلافات فضایی فعالیت (اشتغال و بیکاری) در نواحی روستایی ایران، فصلنامه اقتصاد فضا و توسعه روستایی، سال دوم، شماره ۴، پیاپی ۶، صص ۲۴-۳.
- فرجی‌سبکبار، حسنعلی، نادر ملایی و بهرام حاجری، (۱۳۹۴)، تحلیل فضایی الگوی اشتغال در بخش‌های عمده فعالیت نواحی روستایی ایران، فصلنامه اقتصاد فضا و توسعه روستایی، سال چهارم، شماره ۱، پیاپی ۱۱، صص ۱۴-۱.
- فرجی ملائی، امین، آزاده عظیمی و کرامت الله زیاری، (۱۳۸۹)، تحلیل ابعاد کیفیت زندگی در نواحی شهری ایران، مجله پژوهش و برنامه‌ریزی شهری، سال اول، شماره دوم، پاییز، صص ۱۶-۱.
- غفاری، غلامرضا و رضا امیدی، (۱۳۸۸)، کیفیت زندگی شاخص توسعه اجتماعی، اندیشه مدرن جامعه.
- قادرمرزی، حامد، (۱۳۹۴)، برنامه‌ریزی راهبردی توسعه اشتغال در نواحی روستایی شهرستان جوانرود، فصلنامه اقتصاد فضا و توسعه روستایی، سال چهارم، پیاپی ۱۱، صص ۱۳۰-۱۰۹.
- قاسمی اردهایی، علی، (۱۳۸۷)، بررسی تطبیقی وضعیت رفاه در خانوارهای شهری و روستایی، فصلنامه روستا و توسعه، سال ۱۱، شماره ۲، صص ۱-۲۰.
- نخجوانی، احمد، (۱۳۸۱)، رفاه اقتصادی خانوارهای کشور، فصلنامه رفاه اجتماعی، سال دوم، شماره ۶.
- وصالی، سعید و رضا امیدی، (۱۳۹۱)، رابطه اخلاق، اقتصاد و رفاه اجتماعی، فصلنامه برنامه‌ریزی رفاه و توسعه اجتماعی، شماره ۱۲، صص ۸۳۸.
- Greve, B. (2002), "What is Welfare?" *Central European Journal of Public Policy*, 2(1), pp. 50-73.

- Hagerty. M.R., Cummins, R.A., Abbott, L.F., Kenneth Land, A.C., Michalos, M. Peterson, A., Sharp, J.S. And Joachim V. (2001), "**Quality of Life Indexes for National Policy: Review And Agenda for Research**", Social Indicators Research 55: 1-96.
- Lambiri, Dionysia, biagi, Bianca, (2007) **royuela Vicente quality urban Economic of life in the conomic and literature**, Social Indicators Research84:1-25.
- McGregor, J. (2007), "**Well being and International Development: Promises and Pitfalls**", conference on Wellbeing and International Development, University of Bath.
- Osberg, L. (1985), "**The Measurement of Economic Well- Being**", in **Laidler, Approaches to Economic Well- Being**, Vol.26, Research studies of the Mac Donnald commission.
- Rahmes, K, (2005), "**What is the Index of Economic Well- Being**", /http://:www.csls.com.
- Van Praag.B.M.S. (1993), "**The Relativity of the Welfare concept**", in the **Quality of Life ed .M. Nussbaun and A. Sen. Oxford: Oxford University Press.**

